

รายงาน การเฝ้าระวังโรค ประจำสัปดาห์

WEEKLY EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE REPORT

- พืชจากสารกำจัดแมลง -	277
ในเกษตรกร	
- สถานการณ์โรค	279
- รายงานการค้นหาลูกป่วย	280
มาลาเรีย - มีนาคม 2530	

พืชจากสารกำจัดแมลงในเกษตรกร

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม สามารถส่งออกสินค้าทางการเกษตรนํารายได้เข้าประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท มีประชากรวัยทำงานประกอบอาชีพเกษตรกรรมกว่าร้อยละ 70 จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี พ.ศ. 2530 พบว่ามีคนทำงานเกษตรกรรมจำนวน 26,277,551 คน ซึ่งมากกว่าภาคอุตสาหกรรมประเทศ 6 เท่า ⁽¹⁾ ผลผลิตภาคเกษตรส่วนใหญ่มาจากการเพาะปลูก ซึ่งเกษตรกรจำเป็นต้องใช้สารกำจัดศัตรูพืชชนิดต่าง ๆ เพื่อลดความเสียหายของผลผลิต จากข้อมูลของกรมวิชาการเกษตร พบว่าในปี พ.ศ. 2527 มีการนำเข้าสารกำจัดศัตรูพืชจำนวน 31.5 ล้านตัน มูลค่า 1494.1 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นสารกำจัดแมลง 13.5 ล้านตัน มูลค่า 883.5 ล้านบาท ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยแยกนำไปใช้เพื่อการปลูกข้าวพืชมัก ไม้ผล และพืชไร่ ⁽²⁾ เมื่อพิจารณาเฉพาะมูลค่าของการใช้ยาฆ่าแมลงแล้ว พบว่าเกษตรกรที่เพาะปลูกพืชมักมีปริมาณการใช้สารกำจัดศัตรูพืชสูงที่สุดต่อพื้นที่

จากการสำรวจยาฆ่าแมลงที่มีขายอยู่ในท้องตลาดปี พ.ศ. 2524 โดยประพันธ์และคณะ ⁽³⁾ พบว่ามีอยู่ 397 ชนิด ในจำนวนนี้เป็นสารในกลุ่มยับยั้งอะเซทิลโคลีนเอสเตอเรสถึงร้อยละ 73% สารกำจัดแมลงในกลุ่มนี้มีฤทธิ์ทำให้เกิดพยาธิสภาพแก่ระบบประสาท มีความรุนแรงเฉียบพลันสูงกว่ายาฆ่าแมลงกลุ่มอื่น ๆ

จากรายงานการเฝ้าระวังโรคของกองระบาดวิทยาในปี พ.ศ. 2527 ⁽⁴⁾ พบว่ามีรายงานการเจ็บป่วยที่เกิดจากสารกำจัดศัตรูพืชในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจำนวน 3,213 คน คิดเป็นอัตราป่วยเท่ากับ 6.4 ต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2518 ถึง 5 เท่า โดยพบผู้ป่วยสูงสุดในภาคกลางจำนวน 1,996 คน จาก 3213 คน โดยเฉพาะในกลุ่มอายุ 15-29 ปี รวม 186 คน (7.1 %) อัตราการป่วยสูงสุดพบว่ายู่ในช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน (12.5 ต่อประชากร 100,000 คน) และจังหวัดนครปฐมมีอัตราป่วยสูงที่สุดถึง 59.7 ต่อประชากร 100,000 คน

จากรายงานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาปี พ.ศ. 2526⁽⁵⁾
พบว่าการศึกษาจากสารกำจัดศัตรูพืชนั้นเกิดจากอุบัติเหตุ ; อาชีพ: ความพยายามฆ่าตัวตาย เป็น
1 : 1.2 : 13 ตามลำดับ

การศึกษาการใช้ยาฆ่าแมลงในเกษตรกรหมู่บ้านโหล่น อำเภอนองบัวแดง
จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 112 คน ⁽⁶⁾ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 91.07 ไม่สวมถุงมือ
ร้อยละ 83.04 ไม่สวมหน้ากาก และร้อยละ 74 ไม่สวมรองเท้าบูทในการทำงานที่ต้อง
ใช้สารกำจัดแมลง แต่การศึกษาของมาลินีและคณะในปี 2527 ในเกษตรกรจังหวัดระยอง
จำนวน 1,105 คน พบว่าสัดส่วนการใช้เครื่องป้องกันอันตรายสูงกว่ามาก กล่าวคือมีผู้
ใช้หน้ากากถึงร้อยละ 77 และใส่ชุดปฏิบัติงานขณะทำงานสูงถึงร้อยละ 83.3

สำหรับการศึกษาหาระดับอะเซทิลโคลีนเอสเตอเรส ในกลุ่มเกษตรกร
ที่ใช้สารกำจัดแมลงในกลุ่มยั้งอะเซทิลโคลีนเอสเตอเรสนั้น มาลินีและคณะได้รายงาน
ไว้ในการศึกษาเดียวกันในตัวอย่าง 383 ตัวอย่างของเลือดที่ได้จากเกษตรกรกลุ่มเดียวกัน
โดยวิธี TINTOMETRIC TEST พบว่าส่วนใหญ่มีระดับปกติมีเพียง 2 คนที่มีระดับอันตราย
ร้อยละ 75-87.5 และ 3 คน ที่มีระดับต่ำมากคือร้อยละ 62.5-75 แต่ทุกคนไม่มีอาการทาง
คลินิก ⁽⁷⁾

สำหรับการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางคลินิคนั้น มาลินีและคณะได้ทำการ
ศึกษาในคนไข้ที่ได้รับสารพิษซึ่งเข้ารับการรักษเป็นผู้ป่วยในในโรงพยาบาลต่าง ๆ ของจังหวัด
ระยองในปี 2527 โดยการศึกษาจากรายงานของแพทย์พบว่าผู้ป่วยได้รับพิษทั้งสิ้น 44 ราย
กว่าร้อยละ 50 เป็นผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกรและมีเพียงร้อยละ 4 ที่เกิดเนื่องจากการทำงานส่วนใหญ่
เกิดจากการพยายามฆ่าตัวตาย โดยมีอาการทางคลินิกกระจายทุกระบบของร่างกายไม่ได้
ศึกษาเฉพาะที่สัมพันธ์กับระดับคลอรีนเอสเตอเรสในเลือด

จากข้อมูลทางอ้อมจะพบว่าปัญหาการแพ้พิษสารกำจัดแมลงส่วนใหญ่ จะเป็น
ในกลุ่มผู้ใช้สารชนิดยั้งอะเซทิลโคลีนเอสเตอเรส และยังมีความเสี่ยงสูงที่สุดกับทั้ง
เกษตรกรยังคงต้องใช้สารดังกล่าวในการทำงานต่อไป และก็มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น แต่ด้วย
ความจำกัดในการศึกษาที่มีอยู่ในประเทศที่ผ่านมา จึงควรที่จะมีการศึกษาหาอัตราผู้แพ้พิษสาร
กำจัดแมลงในกลุ่มเกษตรกรโดยเฉพาะ และศึกษาถึงระดับอะเซทิลโคลีนเอสเตอเรสใน
เกษตรกรที่สัมผัสสารดังกล่าวสัมพันธ์กับลักษณะทางคลินิก ควบคู่ไปกับการศึกษาเปรียบเทียบ
ระดับอะเซทิลโคลีนเอสเตอเรสในกลุ่มผู้ไม่สัมผัส นอกจากนั้นยังควรมีการศึกษา เรื่อง
ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนในการป้องกันสุขภาพ และการปฐมพยาบาลอย่างง่าย ๆ
แก่เกษตรกรจากอันตรายสารกำจัดแมลงในกลุ่มนี้

รวบรวมและเรียบเรียงโดย

แพทย์หญิงอรพรรณ เมธาดิลกกุล

โครงการฝึกอบรมแพทย์สาขาระบาดวิทยา

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี ข้อมูลคาดประมาณ ประชากร พ.ศ. 2528
2. ดร. ยุทธิ สาริกะภูติ เอกสารประกอบคำบรรยายเรื่อง "การใช้วัตถุ มีพิษทางการเกษตรในปัจจุบันและอนาคต"
3. นายวิฑูรย์ อุตุนโธ และคณะ การสำรวจยาฆ่าแมลงที่มีจำหน่ายในท้อง ตลาดปี พ.ศ. 2524 เอกสารโรเนียว
4. กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข สรุปรายงานการ เฝ้าระวังโรค 2527 โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก กรุงเทพฯ พ.ศ. 2529
5. Food and Drug Administration, Ministry of Public Health. Profile on Accidents. Episode involving Toxic Chemicals (Pesticides) in Thailand. 1985.
6. นายคงศักดิ์ ธาตุทอง, วรณิภา ศุภริพงษ์ และคณะ การใช้ยาฆ่าแมลง ของเกษตรกรหมู่บ้านไหล่น อำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ เอกสารโรเนียว
7. Malinee Wongphanich et al. Pesticide Poisoning among Agricultural Workers. วิทยานิพนธ์ พ.ศ. 2527

สถานการณ์โรคโรคติดต่ออันตรายอหิวาตกโรคเอเชีย

สิงคโปร์ 24-30 พ.ค. 30

ป่วย ตาย

4 0

ไต้เหนือแอฟริกา

ไนจีเรีย 12-20 พ.ค.

ป่วย ตาย

212 112

9S 7

s = Suspected cases